

מסורת הש"ס

(א) הפיקין והעיקל. כדמפרש וקמפרש עיקל צרישא כל שהוא מקיף פרסותיו כשיצטו ומחבר פרסות רגליו זו לזו ואין ארכבותיו יל נוקשות זו לזו שעוקמות כלפי חוץ: פיקה יולאש מגודלו. חמיכת צשר עגול כפיקה יולאש מגודלו: עקינז יולאש מאחוריו. כדמפרש בגמרא ששוקו עומד בצלמנע רגלו שחצי הרגל ים עומד בפנים וחצי לאחור: רחצוס כשל אווז. שקלושותם הן כשל אווז ואין ארכן יתר על רחבן: עד הפרק. פרק האלמנעי: למטה מן אס יש בה עלם פסול ים הוואיל ותכתה שהרי הוא ממוסר אבר (ג) שנמלא בו ואם לאו כשר דלא חשיב אלא תלמוד צלמנע: ו' כ"ד. מפרש (ד) לגבי קרא בגמרא [ע"פ] אמאי נקט להו ומתני' לישנא דקרא נקט: גמ' הפיקין. היינו המקיש צקסוליו: והעיקל והפיקלן. היינו פיקה יולאש מגודלו: צעל הפיקין והסופני גרסי': כספוס הרבה. שאיממממממ שלו שקורין קציל"א גדולה מאד: טריפה. קלושננננננ"א: למעלה דבריימא היינו למטה דמתני': ונספסרם על גב הי. נספסרם עם שאר האלצעות שעומדת צורתן כהיא קמני מתני' דחשיב אבר: אס היה בה עלם ואין [נה] אכור. רבותא נקט ים אע"ג דלין בה צפורן חשיב אבר אס נספסר ע"ג היד: מטמא צמגע וצמשא וצאהל. וכגון שיש בה צשר קנת ולא כוית דלתי הוה בה כוית צשר אפי' אינה נספסרת או אין בה עלם גמי הוה מטמא צאהל דהא כוית מן המת מטמא צאהל ואי לא הוה ים צשר כלל אפילו נספסרת גמי דחשיב אבר לא מטמא צאהל דלין עצמות מטמאין צאהל אלא רוב צנין או רוב מנין או רובע הקצ אצל השתא דליכא מקלצת צשר מטמא אע"ג דליכא כוית הוואיל ונספסרת על גב היד דחשיב אבר דהכי אמרינן צמס' נדה צפרק יולא דופן (דף מג.) האברים אין להם שיעור אפילו פחות מכוית מן הנצילה ופחות מכוית מן המת: ועולה למנין קצ"ס. אס אין בה צשר עולה למנין קצ"ס דהוה רוב מנין אצרי המת דאצרי המת רמ"ס ורוב מנינו של מת מטמא צאהל. ונספסרת דלי לא קיימא צשרת האלצעות לא חשיב אבר הוואיל ואין זה צפורן: רבינו הגדול רב: ואינה מטמאה צאהל. וצאינה נספסרת כדמפ' ים דליכא תרמי לגריעותא אין בה צפורן ואינה נספסרת אצל יש בה צפורן ים מטמאה אע"ג דלינה נספסרת והכי תנן צפ' בה סימן (נדה דף מט.) כדניני נביאות. שאין צריכין ליתן טעם לנצוצותן לפי שכל טעם שומעים להם כך הם לא נתנו טעם לדבריהם: ואע"פ שאין בהם רובע הקצ עמא"ס. צאהל וגבי אהלות תנינן לה: הוואיל ורוב גונסו גדול. דהוה רוב הגונסו צאדס גדול שאינו ננס בצאדס דשני שוקים ויך אחד הו רוב גונסו הגוף בלא הראש דלגבי צנין המת לא חשיב ראשו צבריימא דאהלותם דקמני אחוה צנינו השוקים והיכריים ים הגוף והסדרה. כ"א הוואיל ורוב צנינו בגודל גרסינן והכי לישנא דמוספתא"ס. בגדול צגונס: מניינא אסא לאשמועינן. צממי. דלין דרמ"ס

תורה אור השלם

- א. איז אשר יתקד בו שבר רגל או שבר יד: וקרא כא ט
- ובכלו אשת פיתח קרה ללח ותשמע את השמעה אל ותקח אורו והאליהם ונתן חמיה ואישת ותרע ותלך ים חנפיה עליה אציה: שמואל א ד ט
- ב. לא סגר דלתי בטני וחסתי עמל מעיני: איוב ג י
- וזכר אליהם את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחקה: בראשית ל כב
- זאת תהיה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יקרא שבעת ימים: במדבר ט ד
- על פן מלאו מחני חלקיה צירם אחרים בצדי יולדת נעתי משמע נבדלתי מרחות: דברים כ א
- ותנה כדמות בני אדם נפש על שפתי ונפתח אל ודבריה ואמרה אל העמד לגדי ארני במראה חנפיה צדי עלי ולא יעצתי בה: דניאל י ט

הגהות הב"ח

(א) במשנה ובעל הפיקה והעיקל אחוה עיקל וכו' לאחיו פרסותו רחבה כשל אחו וכו' קלוטות עד הפיקה וכו' תימה בו יתרת: (ב) גמ' נספסרת או קלוטות כל"ל ומכאן למעלה נמחק: (ג) רש"י ד"ה אס יש וכו' ממוסר אבר שנברא בו: (ד) ר"ה ו' כ"ד מפרש בגמרא לגבי קרא אמאי:

לעני רש"י

קביל"א. קהיל. קלוטננננ"א [טיב"א]. קה. ויה. קרדו"ש [קרדיגיל"ש]. צירם (של דלת וכדומה).

מוסף רש"י

ובשאינה נספסרת על גב היד. אינה עומדת צשרת האלצעות (נדה סב.). כדברי נביאות. בלא טעם (בב"ב.) ממעלה מפי הגבורה אשתי טמן טעם לנצני (שורבין ס. ע"י).

רבינו גרשום

כל שהוא מקיף פרסותיו. שפרסות רגליו מקיפות וגודלו כשהוא מחובר רגליו זו אל זו אין יכולות ארכבותיו להקיש זו בזו: פיקה יוצאת מגודליו. כיצא אצבע יתירה: עיקל יוצא לאחוריו. כדמפרש הרבה בגמרא כגון שרואה (בב"ב) שוקו יוצא באמצע רגלו: והקליבן. לא איתפסר לן ויש מפרשים קליבן שווקן רגלו לאחוריו כשהוא חלקן: הפיקין והסופני. כסותו הרבה כעין קרסוליו הרבה: לא תימא דטרפה. שדקה הרבה ולא סדיקה בין האצבעות אלא שגולה כשל אוזו אלא כיון דטרפה אע"ג דסדיקה פסול: קלוטות עד הפרק. אם דבקות הן האצבעות מפסית יד ועד הפרק האמצעי של אצבעות כשר ואם דבוקה למטה מן הפרק וחתך הדבק כשר: למעלה מן הפרק דאמר בגמרא היינו

מומין אלו פרק שביעי בבורות

מה.

עין משפט נר מצוה

בו א מיי פ"ח מהלכות ביאת מקדש סנה"י טור י"ד סמן עט: בו ב מיי ס"ס סנה"י: בו ב מיי פ"ב מהלכות טומאת מת הל' [ו] ט: בו ד מיי ס"ס הל' ט:

שיטה מקובצת

א. ובעל הפיקין והעיקל: א ארכבותיו ושוקות: ב ארכבותיו זו ע"ג זו או קלוטות למעלה: ז יוחנן ובנספסרת ע"ג היד: ט אמר ר' תנאי עשר: ח שאין בהן רובע: ט דבינא ס"ב ר"א ארא בר אבהו: ט אשמועינן אמר ליה הא קמ"ל: ט קצ"ה מאי טעמא זיל: ז ושנים באו ושולו את רבי ישמעאל כמה אברים יש באדם אמר להם רבי' אמר לו והלא דבוקנו וצנינו רבי' אמר: ים ארכבותיו נוגעות זו לזו ששקומות כלפי: ים הרגל לפנים וחצי רגל לאחור הסד': ים הדואלית וחתכה הוה רוא: ים נקט דאע"ג: ים הוה ביה כשר: ים כדמפרש ואילל: ים מטמא באהל ואע"ג כ' וכו' נמי תנן בס': ים והיכרים והצלעות והשריר: ים אברים באדם שפיטא: ים עצמות כדמפרש במס' אהלות הרי לשמנה אצבעות כ"ח ולא: ים (למעלה) ששה אצבעות יתירין מהם כ"ד עצמות: ים לרש"י דאמר מפתח כ' וקשיא דתלמודי ריי: ים הוא דלא חשיב: ים כעצמותא קרא לו: ים נביאות ובפיק' דביב:

רבינו גרשום (המשך)

למטה מן הפרק דאמרין במתני' אודמריב כוליה הני מאו: [ונספסרת] על גב היד ששוקו עומד בצלמנע רגלו שחצי הרגל ים עומד בפנים וחצי לאחור: רחצוס כשל אווז. שקלושותם הן כשל אווז ואין ארכן יתר על רחבן: עד הפרק. פרק האלמנעי: למטה מן אס יש בה עלם פסול ים הוואיל ותכתה שהרי הוא ממוסר אבר (ג) שנמלא בו ואם לאו כשר דלא חשיב אלא תלמוד צלמנע: ו' כ"ד. מפרש (ד) לגבי קרא בגמרא [ע"פ] אמאי נקט להו ומתני' לישנא דקרא נקט: גמ' הפיקין. היינו המקיש צקסוליו: והעיקל והפיקלן. היינו פיקה יולאש מגודלו: צעל הפיקין והסופני גרסי': כספוס הרבה. שאימממממ שלו שקורין קציל"א גדולה מאד: טריפה. קלושנננננ"א: למעלה דבריימא היינו למטה דמתני': ונספסרם על גב הי. נספסרם עם שאר האלצעות שעומדת צורתן כהיא קמני מתני' דחשיב אבר: אס היה בה עלם ואין [נה] אכור. רבותא נקט ים אע"ג דלין בה צפורן חשיב אבר אס נספסר ע"ג היד: מטמא צמגע וצמשא וצאהל. וכגון שיש בה צשר קנת ולא כוית דלתי הוה בה כוית צשר אפי' אינה נספסרת או אין בה עלם גמי הוה מטמא צאהל דהא כוית מן המת מטמא צאהל ואי לא הוה ים צשר כלל אפילו נספסרת גמי דחשיב אבר לא מטמא צאהל דלין עצמות מטמאין צאהל אלא רוב צנין או רוב מנין או רובע הקצ אצל השתא דליכא מקלצת צשר מטמא אע"ג דליכא כוית הוואיל ונספסרת על גב היד דחשיב אבר דהכי אמרינן צמס' נדה צפרק יולא דופן (דף מג.) האברים אין להם שיעור אפילו פחות מכוית מן הנצילה ופחות מכוית מן המת: ועולה למנין קצ"ס. אס אין בה צשר עולה למנין קצ"ס דהוה רוב מנין אצרי המת דאצרי המת רמ"ס ורוב מנינו של מת מטמא צאהל. ונספסרת דלי לא קיימא צשרת האלצעות לא חשיב אבר הוואיל ואין זה צפורן: רבינו הגדול רב: ואינה מטמאה צאהל. וצאינה נספסרת כדמפ' ים דליכא תרמי לגריעותא אין בה צפורן ואינה נספסרת אצל יש בה צפורן ים מטמאה אע"ג דלינה נספסרת והכי תנן צפ' בה סימן (נדה דף מט.) כדניני נביאות. שאין צריכין ליתן טעם לנצוצותן לפי שכל טעם שומעים להם כך הם לא נתנו טעם לדבריהם: ואע"פ שאין בהם רובע הקצ עמא"ס. צאהל וגבי אהלות תנינן לה: הוואיל ורוב גונסו גדול. דהוה רוב הגונסו צאדס גדול שאינו ננס בצאדס דשני שוקים ויך אחד הו רוב גונסו הגוף בלא הראש דלגבי צנין המת לא חשיב ראשו צבריימא דאהלותם דקמני אחוה צנינו השוקים והיכריים ים הגוף והסדרה. כ"א הוואיל ורוב צנינו בגודל גרסינן והכי לישנא דמוספתא"ס. בגדול צגונס: מניינא אסא לאשמועינן. צממי. דלין דרמ"ס

בעל הפיקין שיש לו כסות הרבה. פי' צקונני' שאיממממ שלו שקורין קציל"א גדולה וצערין פירש שפרסותו גבוהה ויש צשר הרבה לזד ראש הרגל וצעקב^ט ולאמנעיט שלו כמין כיפה ולשון כסמות משמע כפירשו דאיידי צצשר ולא צעצס כי היא דצראשית רבה דקאמר על האדס המכוסה צית הריעי שלו צעצונתא ים לו כסמות משא"כ לצממה: עשו דבריהם דברי נביאות מה נפשר בו. מדפריך עליה משמע דלאו צצמח קא"ל דצרי נביאות ים ופ"ק דצ"צ (דף יב. וט) משמע דקאמר לענין חשיצות דמייתי עליה היא דאע"פ^ט [שניטלה] נצושה מן הנצילים ונסוף כילד מעצבין (עירובין דף ס: ד"ה אין) פירשתי: וצאשר

רגלו: פרסותיו רחבות כשל אווז: אמר רב פפא לא תימא דמריפה ולא סדיקא אלא כיון דמריפה אע"ג דסדיקא: אצבעותיו מורכבות זו על גב זו או קלוטות למעלה^ט מן הפרק וחתכן והאמרת כשר אלא ולא חתכן מנין ת"ל או שבר יד: היתה בו יתרת וחתכה אם יש בה עצם פסול ואם לאו כשר: אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן^ט והוא שנספסרת ע"ג היד ת"ר יתירה שיש בה עצם ואין בה צפורן מממא במגע ובמשא ומממא באהל ועולה למנין קצ"ה אמר רב בר חנה א"ר יוחנן ובנספסרת על גב היד אמר רב חסדא^ט דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה בעזרו יתרת שיש בה עצם ואין בה צפורן מממא במגע ובמשא ואין מממא באהל אמר רבב"ח א"ר יוחנן ובשאינה נספסרת על גב היד א"ר ים יוחנן^ט עשו דבריהם כדברי נביאות מה נפשר אי אבר הוא באהל נמי תטמא ואי לאו אבר הוא במגע ובמשא נמי לא ליטמי אמר רב הונא בר מנחם משמיה דרב אחא בריה דרב איקא משום עצם כשעורה נגעו בה רב פפא אמר גזירה שאינה נספסרת אטו נספסרת אי הכי שאינה נספסרת באהל נמי תטמא עבדו רבנן היכיכא כי היכי דלא לישרפו עלייהו תרומה וקדרשים תנן התם^ט רוב בנינו ורוב מנינו של מת אע"פ שאין^ט בו רובע טמאין ת"ר האיזהו רוב בנינו שני שוקיים וירך אחד הוואיל ורוב גובהו בגדול איזהו רוב מנינו קצ"ה א"ל רבינא לרבא תנא מניינא אתא לאשמועינן ים קמ"ל כדתיניא חסר שאין בו אלא מאתים ויתר שיש בו מאתים ושמונים וא' כולן עולין למנין קצ"ה ים זיל בתר רובא דאינשי א"ר יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידיו של ר' ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה למלך בדרון ומצאו בה מאתים וחמשים ושנים^ט אמר להם שמא באשה בדרתם שהוסיף לה הכתוב שני צירים ושני דלתות תניא רבי אלעזר אומר כשם שצירים לבית כך צירים לאשה שנאמר^ט ותכרע ותלד כי נהפכו עליה ציריה רבי יהושע אומר כשם שדלתות לבית כך דלתות לאשה שנאמר^ט כ"י לא סגר דלתי בטני רבי עקיבא אומר כשם שמפתח לבית כך מפתח לאשה שנאמר^ט ויפתח את רחמה לרבי עקיבא קשיא דתלמידיו רבי ישמעאל דלמא איידי דזוטרא אדמוחי מתמחא אמר^ט רב וכולן א"ר מטמאין באהל שנאמר^ט זאת התורה אדם כי ימות באהל דבר השוה לכל אדם אמר ליה אביי ובאיש ליבא והכתוב^ט צירים אחוזוני בצירי יולדה צירי בשר והכתוב^ט אדני במראה נהפכו צירי הכא נמי צירי בשר הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי מאתים וארבעים ושמונה היכי משכחת לה לא באיש ולא באשה: יתר

ובעל"א (ב) הפיקים העיקל איזהו העיקל א"כ שהוא מקיף פרסותיו ואין ארכבותיו ים נוקשות זו לזו פיקה יוצא מגודלו עקיבו יוצא לאחוריו פרסותיו רחבות כשל אווז אצבעותיו מורכבות זו על זו או קלוטות למעלה עד הפרק כשר למטה מן הפרק וחתכה כשר היתה בה יתרת וחתכה אם יש בה עצם פסול ואם לאו כשר יתור בידיו וברגליו שיש ושש עשרים וארבע ר' יהודה מכשיר וחכמים פוסלין השולט בשתי ידיו רבי פוסל וחכמים מכשירין: גמ' ת"ר ישבר רגל אין לי אלא שבר רגל מנין לרבות הקישן והעיקל והקליבן ת"ל או שבר רגל תנא בעל^ט (חקיפין) והשופגר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן בעל הפיקין שיש לו כסות הרבה שופגר שאין לו כסות כל עיקר: פיקה יוצא מגודלו ועקיבו יוצא לאחוריו: א"ר אלעזר שוקו יוצא באמצע רגלו: פרסותיו רחבות כשל אווז: אמר רב פפא לא תימא דמריפה ולא סדיקא אלא כיון דמריפה אע"ג דסדיקא: אצבעותיו מורכבות זו על גב זו או קלוטות למעלה^ט מן הפרק וחתכן והאמרת כשר אלא ולא חתכן מנין ת"ל או שבר יד: היתה בו יתרת וחתכה אם יש בה עצם פסול ואם לאו כשר: אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן^ט והוא שנספסרת ע"ג היד ת"ר יתירה שיש בה עצם ואין בה צפורן מממא במגע ובמשא ומממא באהל ועולה למנין קצ"ה אמר רב בר חנה א"ר יוחנן ובנספסרת על גב היד אמר רב חסדא^ט דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה בעזרו יתרת שיש בה עצם ואין בה צפורן מממא במגע ובמשא ואין מממא באהל אמר רבב"ח א"ר יוחנן ובשאינה נספסרת על גב היד א"ר ים יוחנן^ט עשו דבריהם כדברי נביאות מה נפשר אי אבר הוא באהל נמי תטמא ואי לאו אבר הוא במגע ובמשא נמי לא ליטמי אמר רב הונא בר מנחם משמיה דרב אחא בריה דרב איקא משום עצם כשעורה נגעו בה רב פפא אמר גזירה שאינה נספסרת אטו נספסרת אי הכי שאינה נספסרת באהל נמי תטמא עבדו רבנן היכיכא כי היכי דלא לישרפו עלייהו תרומה וקדרשים תנן התם^ט רוב בנינו ורוב מנינו של מת אע"פ שאין^ט בו רובע טמאין ת"ר האיזהו רוב בנינו שני שוקיים וירך אחד הוואיל ורוב גובהו בגדול איזהו רוב מנינו קצ"ה א"ל רבינא לרבא תנא מניינא אתא לאשמועינן ים קמ"ל כדתיניא חסר שאין בו אלא מאתים ויתר שיש בו מאתים ושמונים וא' כולן עולין למנין קצ"ה ים זיל בתר רובא דאינשי א"ר יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידיו של ר' ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה למלך בדרון ומצאו בה מאתים וחמשים ושנים^ט אמר להם שמא באשה בדרתם שהוסיף לה הכתוב שני צירים ושני דלתות תניא רבי אלעזר אומר כשם שצירים לבית כך צירים לאשה שנאמר^ט ותכרע ותלד כי נהפכו עליה ציריה רבי יהושע אומר כשם שדלתות לבית כך דלתות לאשה שנאמר^ט כ"י לא סגר דלתי בטני רבי עקיבא אומר כשם שמפתח לבית כך מפתח לאשה שנאמר^ט ויפתח את רחמה לרבי עקיבא קשיא דתלמידיו רבי ישמעאל דלמא איידי דזוטרא אדמוחי מתמחא אמר^ט רב וכולן א"ר מטמאין באהל שנאמר^ט זאת התורה אדם כי ימות באהל דבר השוה לכל אדם אמר ליה אביי ובאיש ליבא והכתוב^ט צירים אחוזוני בצירי יולדה צירי בשר והכתוב^ט אדני במראה נהפכו צירי הכא נמי צירי בשר הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי מאתים וארבעים ושמונה היכי משכחת לה לא באיש ולא באשה: יתר

ובעל"א (ב) הפיקים העיקל איזהו העיקל א"כ שהוא מקיף פרסותיו ואין ארכבותיו ים נוקשות זו לזו פיקה יוצא מגודלו עקיבו יוצא לאחוריו פרסותיו רחבות כשל אווז אצבעותיו מורכבות זו על זו או קלוטות למעלה עד הפרק כשר למטה מן הפרק וחתכה כשר היתה בה יתרת וחתכה אם יש בה עצם פסול ואם לאו כשר יתור בידיו וברגליו שיש ושש עשרים וארבע ר' יהודה מכשיר וחכמים פוסלין השולט בשתי ידיו רבי פוסל וחכמים מכשירין: גמ' ת"ר ישבר רגל אין לי אלא שבר רגל מנין לרבות הקישן והעיקל והקליבן ת"ל או שבר רגל תנא בעל^ט (חקיפין) והשופגר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן בעל הפיקין שיש לו כסות הרבה שופגר שאין לו כסות כל עיקר: פיקה יוצא מגודלו ועקיבו יוצא לאחוריו: א"ר אלעזר שוקו יוצא באמצע רגלו: פרסותיו רחבות כשל אווז: אמר רב פפא לא תימא דמריפה ולא סדיקא אלא כיון דמריפה אע"ג דסדיקא: אצבעותיו מורכבות זו על גב זו או קלוטות למעלה^ט מן הפרק וחתכן והאמרת כשר אלא ולא חתכן מנין ת"ל או שבר יד: היתה בו יתרת וחתכה אם יש בה עצם פסול ואם לאו כשר: אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן^ט והוא שנספסרת ע"ג היד ת"ר יתירה שיש בה עצם ואין בה צפורן מממא במגע ובמשא ומממא באהל ועולה למנין קצ"ה אמר רב בר חנה א"ר יוחנן ובנספסרת על גב היד אמר רב חסדא^ט דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה בעזרו יתרת שיש בה עצם ואין בה צפורן מממא במגע ובמשא ואין מממא באהל אמר רבב"ח א"ר יוחנן ובשאינה נספסרת על גב היד א"ר ים יוחנן^ט עשו דבריהם כדברי נביאות מה נפשר אי אבר הוא באהל נמי תטמא ואי לאו אבר הוא במגע ובמשא נמי לא ליטמי אמר רב הונא בר מנחם משמיה דרב אחא בריה דרב איקא משום עצם כשעורה נגעו בה רב פפא אמר גזירה שאינה נספסרת אטו נספסרת אי הכי שאינה נספסרת באהל נמי תטמא עבדו רבנן היכיכא כי היכי דלא לישרפו עלייהו תרומה וקדרשים תנן התם^ט רוב בנינו ורוב מנינו של מת אע"פ שאין^ט בו רובע טמאין ת"ר האיזהו רוב בנינו שני שוקיים וירך אחד הוואיל ורוב גובהו בגדול איזהו רוב מנינו קצ"ה א"ל רבינא לרבא תנא מניינא אתא לאשמועינן ים קמ"ל כדתיניא חסר שאין בו אלא מאתים ויתר שיש בו מאתים ושמונים וא' כולן עולין למנין קצ"ה ים זיל בתר רובא דאינשי א"ר יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידיו של ר' ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה למלך בדרון ומצאו בה מאתים וחמשים ושנים^ט אמר להם שמא באשה בדרתם שהוסיף לה הכתוב שני צירים ושני דלתות תניא רבי אלעזר אומר כשם שצירים לבית כך צירים לאשה שנאמר^ט ותכרע ותלד כי נהפכו עליה ציריה רבי יהושע אומר כשם שדלתות לבית כך דלתות לאשה שנאמר^ט כ"י לא סגר דלתי בטני רבי עקיבא אומר כשם שמפתח לבית כך מפתח לאשה שנאמר^ט ויפתח את רחמה לרבי עקיבא קשיא דתלמידיו רבי ישמעאל דלמא איידי דזוטרא אדמוחי מתמחא אמר^ט רב וכולן א"ר מטמאין באהל שנאמר^ט זאת התורה אדם כי ימות באהל דבר השוה לכל אדם אמר ליה אביי ובאיש ליבא והכתוב^ט צירים אחוזוני בצירי יולדה צירי בשר והכתוב^ט אדני במראה נהפכו צירי הכא נמי צירי בשר הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי מאתים וארבעים ושמונה היכי משכחת לה לא באיש ולא באשה: יתר

ובעל"א (ב) הפיקים העיקל איזהו העיקל א"כ שהוא מקיף פרסותיו ואין ארכבותיו ים נוקשות זו לזו פיקה יוצא מגודלו עקיבו יוצא לאחוריו פרסותיו רחבות כשל אווז אצבעותיו מורכבות זו על גב זו או קלוטות למעלה עד הפרק כשר למטה מן הפרק וחתכה כשר היתה בה יתרת וחתכה אם יש בה עצם פסול ואם לאו כשר יתור בידיו וברגליו שיש ושש עשרים וארבע ר' יהודה מכשיר וחכמים פוסלין השולט בשתי ידיו רבי פוסל וחכמים מכשירין: גמ' ת"ר ישבר רגל אין לי אלא שבר רגל מנין לרבות הקישן והעיקל והקליבן ת"ל או שבר רגל תנא בעל^ט (חקיפין) והשופגר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן בעל הפיקין שיש לו כסות הרבה שופגר שאין לו כסות כל עיקר: פיקה יוצא מגודלו ועקיבו יוצא לאחוריו: א"ר אלעזר שוקו יוצא באמצע רגלו: פרסותיו רחבות כשל אווז: אמר רב פפא לא תימא דמריפה ולא סדיקא אלא כיון דמריפה אע"ג דסדיקה פסול: קלוטות עד הפרק. אם דבקות הן האצבעות מפסית יד ועד הפרק האמצעי של אצבעות כשר ואם דבוקה למטה מן הפרק וחתך הדבק כשר: למעלה מן הפרק דאמר בגמרא היינו

דרכי ישמעאל דאינהו לא אשכחו אלא ד' אברים טפי באדם ורבי עקיבא דמוסין מפתח איכא ד' אברים טפי: דלמא איידי דזוטרי. ההוא עצם דמפתח איתמחא בששלקות: וכולן. הני חמשה יתירי אינן מטמאין באהל כר: צירי בשר. וליכא בהו עצמות: הכי נמי מסתברא. דלתי בהו עצמות בצירי דאי לא תימא הכי כר: